

quia in propria causa facile quis decipi potest, et hoc satis erit ut in conscientia non teneatur speciali vinculo ad servandam castitatem. Si tamen velit etiam contrahere matrimonium, oportebit vitare scandalum, et publicæ existimationi Ecclesiæ satisfacere: ideoque necessarium erit vel a Summo Pontifice facultatem obtinere, vel eo divertere, ubi ordinatio omnino occulta sit, nullumque sit periculum quod possit ibi aliquando cum scandalo manifestari, quod tamen moraliter satis difficile erit.

37. Ultimo ex dictis resolvi possunt duo casus, seu dubiola hic incidentia. Primum attigit Paludanus supra, quid, scilicet, dicendum sit, si aliquis ante ordinationem publice profiteatur se nolle ad castitatem obligari, et nihilominus ab Episcopo ordinetur, an maneat ad castitatem obligatus. Paludanus enim, diet. d. 38, q. 2, num. 12, absolute dicit, quantumvis contrarium protestetur, nihilominus obligari. Et hoc quidem verum, si sola protestatio attendatur, nam illa per se parum confert ad tollendam vel addendam obligationem. Adde vero, si per occasionem illius protestationis oriatur ignorantia probabilis, existimando posse illo modo ordinem sine obligatione ad castitatem assumi, ex parte illius ignorantiae fieret omnino involuntaria castitas, et consequenter orietur excusatio ejus. Ut, verbi gratia, si protestatio illa fieret coram Episcopo, et ipse illam acceptaret, et ea ratione initiandus probabiliter crederet ipsum in hoc dispensare, et ad id faciendum potestatem habere, tunc merito censeretur sic ordinatus graviter deceptus. Unde si iudicio prudentis viri, probabilis seu excusabilis ignorantia iudicetur, non erit cogendus ad castitatem servandam, sed optio illi danda erit, sicut in similibus diximus.

38. Alterum dubium est, an is, qui per metum cadentem in constantem virum religionem professus est, et postea titulo religionis est in sacris ordinatus, teneatur castitatem servare, vel utroque titulo, vel saltem altero. Videtur enim neutro teneri, quia, cum professio fuerit nulla ratione metus, eo titulo non obligatur ad castitatem; ergo cum hoc fundamentum nullum fuerit, quod in eo postea fundatum fuit, non potuit esse firmum, neque obligationem inducere. Aliunde autem videri potest utroque titulo obligari, quia etsi talis professio a principio fuerit nulla, si postea voluntarie ratificetur, valida fiet, et obligabit; ratificatur autem per subsequentem

ordinationem titulo ejus factam; nam qui vult ordinari, eo quod religiosus sit, a fortiori vult esse religiosus. Respondeo duobus modis posse hanc ordinationem contingere. Primo, ex eodem metu quasi continuato et perseverante, quia, scilicet non potest quis suæ professionis nullitatem prætere, nisi in idem periculum incidat, idemque nocumentum timeat, et perseverando exterius in eo statu non potest vitare ordinationem, quin gravem aliquam suspicionem, vel infamiam, vel simile nocumentum incurrat. Et in eo casu concedo neutro titulo simpliciter obligari ad castitatem, non quidem professionis, quia est nulla, neque ordinationis (juxta modum supra explicatum), quia etiam illa ex metu cadente in constantem virum suscepta est. Alio modo fieri potest, ut quis post talem professionem mere voluntarie ordinetur; nam posset jam sine periculo nullitatem suæ professionis declarare, et non vult, donec ordinatus sit; et tunc sine dubio dicendum est teneri ad castitatem ratione ordinis, cum mere voluntarie susceptus fuerit; et quod falso titulo susceptus fuerit, non excusat ab onere, ut per se notum est, quia ordinatio nihilominus fuit valida, et mere voluntaria. Inde vero non statim sequitur quod obligetur etiam ratione professionis, quia per voluntatem recipiendi ordines illo titulo non statim ratificatur professio, non tantum vere et in re ipsa, verum etiam nec præsumptione juris, ut late Navarrus, comment. 4, de Regular., n. 72, et infra suo loco dicitur.

CAPUT XVIII.

QUIBUS MODIS PECCARE POSSIT CONTRA VOTUM CASTITATIS IS, QUI ANTE MATRIMONIUM IN SACRIS ORDINATUS EST, ET QUAS PŒNAS INCURRAT.

1. Quamvis hoc votum regulariter fiat in statu cælibatus, tamen aliquando etiam fieri potest post matrimonium, et diversos tunc inducit effectus, ideoque de his duobus modis emittendi hoc votum separatim dicendum est, et explicandum quos effectus in utroque statu habeat, et quas obligationes inducat; nam, licet in superioribus hoc magna ex parte tactum sit, id magis exponere necesse est ad declarandas culpas et pœnas quæ inde oriri possunt.

2. Primus ergo effectus hujus voti est reddere personam ad matrimonium inhabilem, ut jam dictum est, et est res certa de fide, quia

jura ecclesiastica de hoc sunt expressa, c. *Unico*, de Voto, in 6, c. *Cum olim*, de Conv. conjug., c. 1 et 2, Qui cler. vel vovent., c. *Ut lex*, 27, q. 1, de potestate autem dubitari non potest. Atque ita docent omnes Theologi, in 4, d. 25, et 27, et juristæ, in dictis capitulis; Bell., lib. 1 de Clericis, c. 48; Turr., Med., et alii supra citati, qui de hac continentia Sacerdotum scribunt.

3. *Dubitatio, quando inceptum hoc votum esse solemne.*—Interrogari autem hic potest, quando cœperit hoc votum clericorum esse solemne, quod est quærere, quando cœperit habere hunc effectum irritandi matrimonium subsequens; nam prohibere illud ex tunc cœpit, ex quo ipsum cœpit emitti, quia hoc votum natura sua prohibet matrimonium, non vero ita natura sua irritat, sed ex statuto Ecclesiæ, juxta d. c. *Unicum*, de Voto, in 6, et Extravag. Joannis XXII, eodem titulo. Difficultas ergo est an, sicut ostensum est hoc votum a principio Ecclesiæ prohibuisse nuptias omnibus qui ante illas ordinabantur in sacris, tam in Ecclesia Græca quam in Latina, ita redderet etiam illos inhabiles ad matrimonium. Aliqui enim censent in principio per multos annos hoc votum non fuisse solemne, neque habuisse hunc effectum irritandi subsequens matrimonium: ita tenet Medina, lib. 2 de Continentia, c. 13. Fundamentum est, quia olim si clericus in sacris uxorem ducebat, ab illa non separabatur, sed solum ab usu ordinum suspendebatur, et omni privilegio clericali privabatur; ergo signum est talia matrimonia non fuisse invalida. Consequentia est manifesta, quia Ecclesia non permetteret perseverantiam in illo statu, qui et concubinaris esset, et sacrilegus, si matrimonium validum non fuisset. Antecedens autem probari potest ex canone 1 Concilii Neocæsaris, qui habet, Presbyter si uxorem duxerit, ab ordine suo illum deponi debere. Simile fere decretum legitur in Concilio Romano, sub Sylvest., c. 19, et in Concilio Toletano I, c. 4, et Brachar., 2, q. 44, quæ duo posteriora Concilia loquuntur de subdiacono assumente secundam uxorem post mortem primæ.

4. Responderi tamen potest, ibi imponi quidem hanc pœnam, non tamen propterea significari matrimonium fuisse tunc validum; quia nunc etiam imponitur pœna pro hujusmodi delicto, ut infra videbimus. Et tamen nunc constat matrimonium esse invalidum. Sed contra hoc instatur ponderando textum illum ex glos. in c. *Presbyter*, 28 d., nam ille

canon duas partes continet: punit enim prius Presbyterum ducentem uxorem pœna depositionis, et postea punit Presbyterum fornicantem, vel adulterantem, his verbis: *Extra Ecclesiam abjici, et ad penitentiam inter laicos redigi oportet*; quæ pœna major est quam prior; ergo et culpa supponitur esse major, quod non potest alia ratione existimari, nisi quia per matrimonium fornicatio et adulterium evitabatur, et ita minus violabatur votum castitatis contrahendo matrimonium, quam fornicando, vel adulterando; nam si matrimonium esset nullum, fornicatio saltem non vitaretur, et ita majori pœna dignum esset tale delictum. Et ita sentit prædicta glossa; significat autem excusari a graviore culpa Presbyterum contrahentem matrimonium, non quia in re ipsa peccatum minus grave sit, sed quia qui sic contrahit, existimat sibi licere. Sed hoc gratis dicitur, quia talis ignorantia in re tam clara præsumi non potest, et constat simile factum sæpe fieri seu tentari ex malitia, non ex ignorantia, neque in textu illo est aliquod indicium talis excusationis.

5. Adde præterea argumentum non esse legitimum, nec difficultatem illius textus recte ita expediri. Nam, licet matrimonium Presbyteri esset validum, nihilominus, ut existimo, gravius peccaret, majorique pœna dignus esset contrahendo matrimonium, quam fornicando, vel adulterando, quia, licet in fornicatione esset duplex malitia intemperantiæ et sacrilegii, in matrimonio autem contrahendo solum una, scilicet, sacrilegium, tamen hæc adeo esset gravis, ut illas duas superaret; quia castitatis votum quodammodo perpetuo destruitur ac violatur per matrimonium, quia redditur homo impotens ad servandam castitatem, et quasi alienat corpus, quod Deo promiserat; per fornicationem vero uno tantum actu promissionem violat; et ideo existimo etiam nunc laicum habentem simplex votum castitatis gravius peccare contrahendo matrimonium, quam semel fornicando. Accedit præterea quod ipsa malitia sacrilegii duplex est in tali actu, altera contra votum, altera contra religionem sacramenti matrimonii, quod indigne tractatur. Quare negandum existimo posteriorem pœnam ibi positam esse majorem, quia Sacerdos contrahens matrimonium non solum suspenditur ab ordine, ut putavit glossa, sed deponendus ab ordine dicitur, id est a statu clericali omnino excludendus, atque adeo omni usu ordinis sacri

et beneficio privandus, ut Turrecremata cum Hugone exponit; altera vero poena solum continet interdictum aliquod, et exteriorem poenitentiam, quæ levior est, de quo plura inferius. Ex illo ergo textu non satis probatur hoc votum illo tempore non irritasse matrimonium, quamvis ex illo etiam probari non possit irritasse.

6. Atque hinc potest sumi aliud fundamentum pro hac sententia. Nam antiqua decreta, quæ de hoc voto inveniuntur ante Innocentium II, prohibent quidem talia matrimonia, non tamen addunt verba irritantia, neque aliquem effectum inducunt, ex quo talis irritatio colligi possit; est autem generalis regula in materia de legibus, et a nobis etiam in superioribus tacta, quoties lex simpliciter prohibet opus alias natura sua validum, si non addat verba irritantia, opus sic factum tenere, licet male fiat, quod in donationibus, testamentis, et aliis contractibus observatur, ut colligitur ex c. *Si soli*, de Concess. præb., in 6, et c. *Dilectus*, 2, extra, de Præbendis; ergo signum est talia antiqua decreta non irritasse matrimonium clericis in sacris. Major patet in can. 27 Apostolorum, ubi est solum verbum *præcipimus*, et in c. ult., d. 27, est verbum *penitus interdicimus*; neque inveniuntur antiqua decreta gravius aut strictius hoc prohibentia, ut ex adductis sect. 2 constat.

7. Hoc vero argumentum in contrarium retorqueri potest; nam potius videtur esse principium juris, quod fit lege prohibente absolute et simpliciter, eo ipso esse irritum, nisi aliunde vel ex alia lege, vel ex aliis verbis, ratione, aut circumstantiis legis constet intentionem ejus fuisse prohibere, et non annullare. Ita colligitur ex leg. *Non dubium*, Cod. de Legibus, quæ sic habet: *Nullum pactum, nullam conventionem, nullum contractum inter eos videri volumus subsequutum, lege contrahere prohibente*; cui consonat regula 64 de Regulis juris, in 6: *Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi*. Quod principium licet multas habeat difficultates, quæ videri possunt in glossa et Doctoribus ibi, et in summa rediguntur a Sylvestro, verb. *Lex*, q. 28, et Angelo, eodem verbo, n. 48, omnes tamen communiter sentire videntur hanc partem potius esse pro regula habendam, quamvis limitationes ad solvendas difficultates adhibeant, quæ si recte inspiciantur, in præsentis casu locum non habent; nam hæc prohibitio non fundatur in temporali causa (quæ est una limitatio) sed in perpetua, qualis est ordo sacer.

Neque ponitur cum aliqua limitatione, sed verbis quæ omnimodam prohibitionem significant, ut sunt illa, *penitus interdicimus*; ac denique directe fertur in ipsam personam, nullam aliam extrinsecam conditionem recipiendo; quæ sunt circumstantiæ communiter a Doctoribus requisitæ, ut contractus contra legem factus nullus esse censeatur. Et declaratur a simili, nam antiqua decreta, quæ prohibent matrimonium inter consanguineos, non habent alia verba irritantia præter absolutam prohibitionem, directe ac simpliciter latam in ipsas personas ob causam intrinsecam ac perpetuam, c. *Non debet*, de Consanguinitate et affinitate; et hoc satis est ut talia decreta censeantur irritare matrimonium contra ipsum lata, ut constat ex universali Ecclesiæ sensu et praxi; ergo idem dici potest in præsentis. Atque ita juxta hanc regulam, cum primum cœpit esse illicitum clericis in sacris matrimonium, cœpit etiam esse nullum.

8. *Lex prohibens non irritat, nisi id exprimat.* — Sed nihilominus hoc fundamentum solidum non est; nam revera illa regula, quod lex simpliciter prohibens contractum etiam annullat illum, quamvis non exprimat, commode sustineri non potest, etiamsi limitationes, quæ vulgariter circumferuntur, adhibeantur, ut late ostendi tractatu de Legibus, lib. 5, c. 25. Nunc satis est dicere contrariam regulam cum omnibus illis exceptionibus seu conditionibus instari manifeste in voto simplici; nam illud impedit matrimonium, estque de se impedimentum perpetuum, et talis prohibitio directe et simpliciter fertur in personam, nulla alia requisita et considerata extrinseca conditione; et nihilominus lex prohibens talem contractum non facit illum irritum. Unde quamvis fingeremus votum clericorum in Ecclesiæ initio fuisse tantum simplex, potuisset eis interdicti matrimonium eisdem verbis, quibus in prædictis decretis interdicebatur, imo vix posset aliis prohiberi; et tamen tunc matrimonium non esset validum; ergo ex verbis talium decretorum non potest colligi intentionem eorum fuisse irritare tale matrimonium. Adde inter alia signa legis prohibentis, et non irritantis, unum esse, si prohibitioni addatur poena; hanc enim inter alias limitationes ponunt auctores supra citati, ut in Angelo et Sylvestro videre licet; sed antiqua decreta prohibentia matrimonium clericis in sacris poenam adhibebant, ut visum est; ergo ex illis non potest colligi irritasse contractum. Quod argumentum contra illos auc-

tores efficax est ad probandum negative, ex illis decretis non colligi irritationem; non tamen est simpliciter efficax ad positive ostendendum tale impedimentum irritans tunc non fuisse; quia absolute saepe contingit legem prohibentem esse irritantem, et habere poenam adjunctam, ut de prohibitionem inter consanguineos constat ex Clement. 1, de Consanguin. et affin., et in hac ipsa materia, de qua agimus, statim constabit. Ratio denique hoc suadet, quia lex irritans ex ea parte odiosa est, quia non solum prohibet factum, sed etiam adimit potestatem, vel inhabilitat personam, et quodammodo tollit, vel notabiliter minuit dominium rei, circa quam versatur prohibitio; ergo nisi sufficienter exprimatur, nunquam debet cum tanto rigore explicari, nam odia restringenda sunt.

9. Quocirca, verius censeo pro regula potius statuendum esse, per verba legis simpliciter prohibentis, non irritari contractum, quantumvis sint absoluta, et ex causa perpetua, et directe feratur in personam, nisi vel ex adjunctis verbis, vel ex effectibus, vel aliunde ex usu et traditione sic interpretante legem irritatio colligatur. Quæ omnia inveniuntur in exemplo adducto de impedimento consanguinitatis. Nam in c. *Tua nos*, de Consanguin. et affinit., aperte supponitur matrimonium habens tale impedimentum esse dirimendum; et 35, q. 3, c. *Contradicimus*, cum similibus, dicitur, sic contrahentes esse separandos, quod est signum nullitatis; et ibid., c. 2, dicitur ita Ecclesiam prohibere conjunctiones consanguineorum, sicut leges illas prohibebant; leges autem civiles circa hoc irritantes erant, ut ex effectibus, quæ in eodem cap. referuntur, non obscure colligitur, et ex toto titulo, ff. de Ritu nuptiarum. Lex autem *Non dubium*, quæ pro contraria regula objiciebatur, varias habet expositiones; nunc autem mihi non displicet ita interpretari, ut sensus sit, contractum contra prohibitionem legis factum, non quidem eo ipso necessario nullum esse, sed vel nullum esse, vel per judicem irritandum esse; ita enim interpretor illa verba: *Nullum contractum inter eos videri volumus subsequutum*, id est, ita inter eos judicandum est, ac si non contraxissent. Et eodem modo exponuntur optime illa verba juris canonici: *Debent pro infectis haberi*. Quæ tamen regula hoc modo exposita multis indiget expositionibus. Quarum una ac præcipua est, quod contractus semel ratus irritabilis sit, quæ matrimonio non convenit. Alia est, ut

aliunde ex jure non constet contractum non esse irritandum, sed alia remedia esse adhibenda; de quo alias.

10. *Resolutio difficultatis, quando inceperit hoc votum irritare matrimonium.* — Ex his ergo omnibus in præsentis puncto nihil aliud dicere possum, nisi hoc solum, mihi non constare quando primum cœperit hoc votum esse solemne, et habere hunc effectum irritandi matrimonium. Nam sine dubio non incepit a tempore Bonifacii VIII, quamvis fortasse, sub hac appellatione voti solemnem, ipse primum declaraverit hoc votum esse solemne, in d. c. *Unico*, de Voto, in 6. Antiquiora enim sunt jura quæ hunc effectum declarant, ut patet ex Alexandro III, c. 1 et sequentibus, Qui cler. vel vov., et c. 1, de Cleric. conjug.; et ex Innocentio II, qui fuit antiquior, in c. *Ut lex*, 7, q. 1; in quo capite expresse declaratum est talia sacrorum clericorum matrimonia nulla esse. Quamvis autem ante illud decretum nullum antiquius reperiam, in quo satis aperte hoc declaratum sit, nihilominus non audeo dicere ibi primum fuisse hunc effectum seu impedimentum irritans institutum, nam fere omnes auctores multo antiquius esse putant. Adeo ut Major, Clitovæus et Turrianus, supra citati, putaverint sacrum ordinem jure divino hoc impedimentum secum afferre, propter perpetuam traditionem. Alii vero, licet fateantur hoc esse jus ecclesiasticum, nihil tamen distinguunt inter illud, quatenus prohibens, vel irritans matrimonium, quantum pertinet ad initium ejus, ut videre licet in Soto, lib. 7 de Justit., ubi supra, et in 4, d. 38, q. 1, art. 1; et ex Bellarm., lib. 2 de Clericis, ubi supra, et lib. 1 de Sacram. Matrim., c. 21, ubi specialiter adducit Concilium Tolet. VIII, ante 900 annos, can. 6, ubi de subdiaconis agens, imprimis ait, nefas esse illos novis uxoribus copulari, et deinde adjungit: *Qui hoc vulnere deinceps fuerint sauciati, mox erunt sub poenitentia oneribus, usque ad extremum vitam, monasteriis religandi*. Quæ poena nimis gravis esset et improporcionata, si tale matrimonium esset validum. Id expressius docuit Covar., 2, p. 4, c. 6, § 3, num. 1, ubi expresse dicit eodem tempore interdictum esse ab Ecclesia clericis in sacris matrimonium ut irritum, quo fuit prohibitum. Ejusque rei maximum argumentum sumi ex Calixto Papa, in c. *Presbyteris*, 27 dist., nam ibi præcipit hujusmodi matrimonia disjungi; ubi etiam glossa notat talia matrimonia dissolvi, quia nunquam fuerunt valida. Et esset quidem argu-

mentum satis efficax, si decretum illud fuisset Calixti I; tamen a Gratiano tribuitur Calixto II, et in Cod. Gregoriano notatur, in Cod. Vaticano inventum esse in fragmento ejusdem Concilii ab Urbano II habiti. Fuit autem Urbanus paulo antiquior Calixto II. Recte autem probat ille textus hanc institutionem fuisse ante Innocentium II, nam Urbanus II plus quam per 40 annos illum antecessit. Adde etiam ipsum Urbanum II declarasse non se hoc primum constituere, sed juxta antiquos canones id judicare, sic enim habet: *Matrimonia disjungi, et personas ad poenitentiam redigi debere juxta sacrorum canonum definitiones judicantes.* Erat ergo hæc antiquior institutio. Deinde, cum hæc lex continentie consuetudine magis et traditione introducta fuerit, quam lege scripta, facile fieri potuit ut simul sub utraque ratione prohibentis et inhabilitantis personam ad matrimonium, fuerit introducta. Et ideo non refert quod antiqua decreta scripta simpliciter de prohibitione ipsa scripta loquantur, quia non fuerunt edita ad condendam hanc legem, sed ad puniendas transgressiones quæ contra eam multo antea inductam fiebant; ad hoc autem satis erat prohibitionis facere mentionem, nam ex materiae qualitate satis constabat qualis esset prohibitio. Atque hoc ipsum indicat Innocentius II supra, dicens: *Hujusmodi copulationem, quam contra ecclesiasticam regulam constat esse contractam, matrimonium non esse censemus; non enim dixit statuimus, sed censemus; quasi declarando talem esse regulam ecclesiasticam, jam ante ipsum Innocentium circa hoc statutam, ut matrimonium circa illam nullum censendum fuerit.* Itaque verisimilius videtur hoc jus fuisse antiquius Innocentio II; quando vero primum coeperit, et an omnino simul introductum fuerit sub ratione voti, et sub ratione solemnæ, seu irritantis in futurum, nulla certa ratione affirmare possum.

11. *Clericus in sacris, tentans nubere, grave sacrilegium committit, et ab Ecclesia graviter punitur.* — Secundo dicendum est, clericum in sacris tentantem matrimonium contrahere, gravissimum sacrilegium committere, ideoque merito ab Ecclesia graviter puniri. Prior pars satis constat ex dictis, multiplexque circumstantia hujus sacrilegii, tum in superiori puncto, tum etiam in præcedenti capite obiter declarata est. Posterior autem pars ostendendo multiplicem poenam. Prima est excommunicatio major ipso jure incurrenda, quæ posita

est in Clem. *Unica*, de Consang. et affini., quam tom. 5 de Censur., disj. ut. 1, 23, sect. 5, a n. undecimo, explicui, et ideo plura hic de ea poena addere non est necesse. Solum adverte illam particulam *scilicet*, quæ in principio illius textus ponitur, ad hunc casum, sicut et ad cæteros, de quibus ibi sermo est, extendi; ideoque ad incurrendam hanc excommunicationem necessarium esse ut transgressio sit ex malitia, et non ex ignorantia. In quo conveniunt Cajetanus, verb. *Excommunicatio*, c. 47; Navar., in Summ., c. 27, n. 144; Covar., in 4 Decret., 2 p., c. 6, § 3.

12. Secunda poena est privatio beneficiorum, c. *Decernimus*, 28 d., quod est Innocentii II, ut ex illo obiter intelligere liceat, ab eodem Pontifice impositam esse poenam, a quo declaratum est tale matrimonium esse nullum. Sunt autem hæc verba Innocentii: *Decernimus ut ii, qui in ordine subdiaconatus et supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio ac beneficio ecclesiastico careant.* Circa quæ verba dubitari potest an hujusmodi clericus ipso facto amittat beneficium, vel solum illis privandus sit, et consequenter an antea possit ea in favorem alicujus renuntiare. Quidam primum affirmant; quod sentit Panor., in c. 1, de Cler. conjug.; et Covar., 2 p., c. 6, § 3, numero quarto, in fine, ubi refert in eadem sententiam Romanum, Cardinal., Joann. Andreæ, et Ancharanum. Fundamentum horum auctorum, præter citatum textum, fuisse videtur, quia clericus in minoribus constitutus ipso facto amittit beneficia, cap. 1, de Cler. conjug.; ergo multo magis clericus in sacris, quia non debent esse melioris conditionis hi qui illicite contrahunt, quam illi qui licite.

13. Nihilominus contrariam sententiam veram existimo, scilicet, hanc poenam non incurri ipso facto, sed hujusmodi clericos sic contrahentes privandos esse beneficiis; ita sentit Gloss., in d. cap. 1 de Cler. conjug., dicens, hujusmodi clericos privandos esse beneficiis, nisi cum eis dispensetur, quam glossam sequitur ibi Antonius, et in eadem sententiam magis inclinat Joannes Andreas, in c. *Joannes*, de Cler. conjug. Idem tenet Navar., in Summa, c. 23, num. 120; et Gregor. Lopez, in l. 41, tit. 8, p. 1, et ex illa lege aperte colligitur; Sylvester, *Beneficium*, 3, q. 22. Et comprobatur, quia imprimis, in d. c. *Decernimus*, non additur particula *ipso facto*, sed indefinite dicitur, *beneficiis careant*, quod verbum indifferens est ad carendum ipso facto,

vel per sententiam judicis, et ideo in materia pœnali mitiori modo est interpretandum. Et ita intelligendus est Sotus supra, dicens, *officio et beneficio privantur*, id est, privari præcipiuntur. Præterea argumentum a simili in materia pœnali inefficax est, præsertim ubi ratio est valde dissimilis, quia matrimonium a clerico in minoribus contractum est validum, et ideo mirum non est quod ipso facto privetur beneficio, quia jam ratione status est incapax illius; matrimonium autem contractum a clerico in sacris est nullum, et ideo non est ita incapax; non procedit ergo in eo eadem ratio. Unde parum refert quod clericus in sacris delinquat in contrahendo, et non in minori; quia illa privatio non est in poenam delicti, sed ob incapacitatem personæ, ut satis declaratur in cap. 3, eod. tit., ibi: *Cum simul voluptatibus et carnalibus desideriis, ac divinis et ecclesiasticis ministeriis vacare non valeant.* Et simile habetur in cap. *Diversis*, eod. tit. Qua ergo ratione potest hæc privatio ipso facto per modum poenæ extendi ad clericos in sacris propter culpam, quam contrahendo matrimonium committunt?

14. Adde præterea hoc repugnare d. cap. 1 de Cleric. conjug., si recte expendatur. Primo, quia ibi duas habet partes, et in priori loquitur de clericis in minoribus contrahentibus matrimonium, quibus nullam imponit poenam, sed cogendos esse dicit ad retinendas uxores, et ecclesiastica beneficia relinquenda; in posteriori autem parte, de ordinatis in sacris e contrario dicit compellendos esse ad uxores dimittendas, et poenitentiam sui delicti agendam; de beneficiis autem nihil dicit; ergo ex vi illius textus non solum non privantur ipso facto beneficiis, verum nec tenentur illa relinquere, donec per judicis sententiam illis priventur. Secundo, quia nec de clericis in minoribus ibi dicitur expresse esse privatos ipso facto, quia solum dicitur, ut ad relinquenda beneficia compellantur; quia tamen hæc privatio non est in poenam, sed ob repugnantiam status, ideo glossa ibi, et omnes auctores intelligunt ipso facto amittere beneficium, et ideo compelli ad illud relinquendum, quia revera jam non est illius dominus, sed eo ipso, quod voluit ducere uxorem, voluit etiam juri suo ac beneficio renuntiare; et ideo textus ille solum præcipit executionem. Hæc autem omnia locum non habent in clericis in sacris.

15. *An clerici in minoribus contrahentes matrimonium nullum, ipso facto priventur bene-*

ficiis. — Sed objici potest, nam sequitur clericum in minoribus, ducentem uxorem, non amittere ipso facto beneficia, quoties contingerit matrimonium ex aliquo impedimento esse nullum. Patet sequela, quia tunc cessat prædicta ratio, quia per tale matrimonium non acquiritur status vere impossibilis beneficio ecclesiastico. Ad hoc communis responsio est, duplici ex causa posse matrimonium esse nullum. Primo, ex defectu consensus, ut quando aliquis non habet legitimam ætatem ad contrahendum de præsentibus, quia consensus est imperfectus secundum jura, solumque sufficit ad sponsalia de futuro; vel etiam quia solum fide contrahit exterius sine intentione contrahendi, aut se obligandi, vel quoties aliquis scit intercedere aliquod aliud impedimentum irritans, et nihilominus contrahit; nam tunc etiam non potest absolutum consensum præstare, cum sciat actum esse impossibilem. Alio vero modo contingit ex parte contrahentis esse absolutum consensum, et nihilominus matrimonium esse nullum ob aliud impedimentum consanguinitatis, affinitatis, aut simile ignoratum. In priori ergo casu, communis sententia est, clericum etiam in minoribus non privari beneficiis suis, quia neque effectu, neque affectu renuntiat juri suo, quia revera non contraxit matrimonium, neque in illud sufficienter consensit, et quoad hanc partem respondetur ad argumentum concedendo sequelam. Et retorqueri potest obiectio, quia clericus, etiam in sacris, nec ipsa contrahit matrimonium, neque absolute potest consentire in illud, cum sciat se esse inhabilem ad illud; ergo pari ratione non manet privatus beneficiis. In posteriori autem casu frequentius docent Canonistæ clericum in minoribus constitutum manere privatum beneficiis, non obstante nullitate matrimonii; quia volendo absolute matrimonium libere renuntiavit juri suo, ut videre licet in Panor. mit., Navar. et Covar. supra, et quos ipsi referunt. Ex his autem auctoribus, qui aliter sentiunt de clerico in sacris, respondebunt ad objectionem factam negando sequelam, quia clericus in minoribus non privatur beneficiis solum propter verum matrimonium, sed etiam propter matrimonium attentatum ex pleno consensu et affectu matrimonii.

16. At profecto difficile est hoc modo satisfacere objectioni factæ: nam saltem sequitur clericum in sacris, qui ex erronea vel ignorantia existimatione non putat se esse inhabilem ad matrimonium, et ideo illud contrahit,